Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра корекційної педагогіки та інклюзії

Програма навчальної дисципліни

Основи медіаграмотності

Галузі знань 23 Соціальна робота

Спеціальність 231 «Соціальна робота»

Факультету педагогічної освіти

2016

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Кафедра корекційної педагогіки та інклюзії факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Ірина Субашкевич – старший викладач кафедри корекційної педагогіки та інклюзії

Обговорено та рекомендовано до затвердження кафедрою корекційної педагогіки та інклюзії "_29_" _08__2016 р., протокол № _1_

В.о. завідувача кафедри _____ доц. Лобода В. В.

Схвалено Вченою радою факультету педагогічної освіти

Протокол від "_31_" __08__2016_ р. №_1_

"_____"_____2016 р.

Голова Вченої ради _____ доц. Герцюк Д. Д.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Основи медіаграмотності», складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра 231 «Соціальна робота».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є практична спрямованість підготовки соціального педагога на забезпечення психологічної та педагогічної допомоги дітям, молоді у вирішенні різноманітних проблем життєдіяльності у складних соціально-психологічних умовах.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліни фахового спрямування.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Вступ до медіаосвіти та медіаграмотності.

Змістовий модуль 2. Вплив медіа на особистість.

Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1.Метою викладання навчальної дисципліни є:

- створення ефективного механізму критичного осмислення і корегування інформації, отриманої через засоби масової інформації, відпрацювання особистісної системи ціннісних орієнтацій та формування умінь інтерпретувати інформацію, розуміти її суть, адресну спрямованість, мету інформування, викриття прихованого значення мають усунути негативний вплив на свідомість громадян, особливо учнівської та студентської молоді.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- формування аудіовізуальної грамотності, що надає додаткові можливості щодо самореалізації і соціалізації молоді, викоренення девіантної та делінквентної поведінки її через практично-орієнтовану творчість у сфері аудіовізуальних мистецтв.

1.2. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- законодавчі та нормативно-правові акти щодо адаптації студентів вищих педагогічних навчальних закладів до сучасних соціально-економічних умов суспільства;
- державну політику щодо молодіжних громадських, організацій стосовно питань соціальної адаптації; становлення та розвитку молоді, сприяння зайнятості молоді в соціально-економічному секторі;
- роль медіа в формуванні полікультурної картини світу;
- педагогічні аспекти медіаграмотності;
- функції і класифікацію засобів масової інформації по способу передачі інформації і по каналам сприйняття;
- негативні тенденції, що створюють засоби масової інформації (дезорієнтація особистості, крайній негативізм, надлишковий оптимізм тощо);
- соціальні аспекти девіації як форми соціальної дезадаптації;
- методологічні аспекти медіапедагогіки і основ медіаграмотності;
- особливості використання медіаінформації студентами вищих педагогічних навчальних закладів, мультимедійність та психолого-педагогічні умови сприйняття і засвоєння навчального матеріалу;

- принципи, засоби, методи збору, систематизації, узагальнення і використання аудіовізуальної та друкованої інформації;
- роль комп'ютера в активізації пізнавальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів;
- спеціалізовані комп'ютерні програми та системи віртуальної реальності;
- позитивні та негативні наслідки застосування медіа технологій навчання; організаційно-методичні та психолого-педагогічні аспекти формування основ аудіовізуальної грамотності студентів вищих педагогічних навчальних закладів;
- принципи маніпулювання свідомістю споживачів аудіовізуальної інформації;
- спецмедіапроекти, елементи навіювання в засобах масової інформації, їх шкідливі наслідки та прояви в суспільстві;
- роль медіа в навчально-виховному процесі вищих педагогічних навчальних закладів;
- види комп'ютерних програм навчання, програму Intel@ «Навчання для майбутнього»;
- принципи формування адаптаційного середовища для студентської молоді, її світоглядних позицій;
- навчальні ресурси глобальної мережі інтернет;
- сутність політичних, правових, трудових, патріотичних, моральних, релігійних, естетичних, філософських поглядів сучасної молоді;
- дидактичний і виховний потенціал медіа (інтерактивність, комунікативність, мультимедійність, індивідуалізація тощо);
- засоби створення середовища для культурного і духовного зростання студентської молоді, для її соціальної адаптації;
- сутність соціальної інформації і її вплив на формування адаптаційного середовища молоді;
- соціальні аспекти девіації як форми соціальної дезадаптації студентської молоді;
- правила культури спілкування в інформаційному суспільстві та методи захисту від можливих негативних впливів у процесі масової комунікації.

вміти:

- виявляти маніпулятивний контент медіа;
- використовувати міжнародні, законодавчі, нормативно - правові документи адаптації студентів вищих педагогічних навчальних закладів до
  сучасних соціально-економічних умов в суспільстві;
- здійснювати аргументований критичний огляд аудіовізуальної та друкованої інформації, готувати рецензії;
- оцінювати зміст, форму і стиль аудіовізуальної та друкованої інформації;
- застосовувати раціональні методи пошуку, відбору, систематизації та використання аудіовізуальної та друкованої інформації;

- здійснювати перевірку та класифікацію джерел інформації;
- аналізувати явища і процеси в соціально-економічному житті суспільства в минулому та сучасному вимірах;
- давати оцінку культурно-історичному розвитку суспільства, його культурному і духовному надбанню;
- в професійній діяльності використовувати комп'ютерні програми;
- поєднувати традиційні методи навчання з мультимедійними засобами подачі інформації, засобами масової інформації;
- використовувати в навчально-виховному процесі приклади негативних соціальних тенденцій, що створюють засоби масової інформації;
- запроваджувати в навчально-виховному процесі інноваційні технології навчання, створювати єдиний інформаційний простір (інтерактивність, комунікативність, мультимедійність, індивідуалізація тощо);
- використовувати аудіовізуальну інформацію для сприйняття світу та взаємодії з соціумом;
- характеризувати соціальну інформацію за такими ознаками, як доступність, кількість, цінність, зміст, об'єктивність, адекватність,
  достовірність, точність, оперативність, надійність та ін.;
- залучати старше покоління, громадські організації, батьків учнівської молоді до формування морально-етичних орієнтирів, навчання її правильно
  орієнтуватися у пропозиціях сучасних мас-медіа, формування власної думки;
- розпізнавати гіперболізовані ознаки медіаповідомлень та пояснювати мету їх демонстрування;
- орієнтуватися в сучасному медіапросторі, розуміти основні принципи функціонування різних видів масової інформації;
- розрізняти інформацію за рівнем впливу на особистість, аналізувати й оцінювати тексти медіаповідомлення;
- розшифровувати та використовувати закодовану в медіаповідомленнях інформацію;
- розрізняти та застосовувати методи організації професійної діяльності вчителя та викладача вищого педагогічного навчального закладу з
  використанням технології мультимедіа;
- збирати, обробляти, зберігати та передавати інформацію з урахуванням пріоритетів професійної діяльності вчителя та викладача
  вищого педагогічного навчального закладу;
- самостійно створювати медіапроекти в галузі професійної діяльності вчителя та викладача вищого педагогічного навчального закладу.

На вивчення дисципліни відводиться 105 годин, 3,5 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до медіаосвіти та медіаграмотності

Тема 1: Медіаосвіта та медіаграмотність як освітні категорії. Історія розвитку медіаосвіти. Суспільне значення медіаосвіти. Визначення та сутність поняття «медіаграмотність». Напрацювання західних науковців у сфері медіаосвіти. Медіаосвіта в Україні.

Тема 2: Основні теорії медіаосвіти. Протекціоністська» («ін'єкційна», «захисна», «прищеплювальна») теорія медіаосвіти. Теологічна / релігійна теорія медіаосвіти. Етична теорія медіаосвіти. Теорія медіаосвіти як розвитку «критичного мислення». Ідеологічна теорія медіаосвіти. Екологічна теорія медіаосвіти. Теорія медіаосвіти як джерела «задоволення потреб» аудиторії. Культурологічна теорія медіаосвіти. Естетична (художня) теорія медіаосвіти. Семіотична теорія медіаосвіти. Соціокультурна теорія медіаосвіти. Практична цінність теорій медіаосвіти.

Тема 3: Поняття про масову комунікацію. Когнітивно-інституційний підхід до масової комунікації. Поняття інформації. Соціальна інформація та її властивості. Інформація в журналістиці. Текст та інші носії інформації в мас-медіа. Поняття «комунікація». Спілкування та комунікація. Визначення масової комунікації. Поняття про мас-медіа: теоретичні й історичні аспекти. Властивості мас-медіа. Вивчення ефектів масової комунікації. Теорія стереотипів. Теорія когнітивного дисонансу. Теорія користі та задоволення. Теорія навчання та теорія пізнання. Структурно-функціональний підхід. Теорія спіралі мовчання. Теоретичні основи свободи преси. Теорія порядку денного М. Мак-Кобса і Д. Шоу. Теорія гейткіперів К. Левіна.

Тема 4: Представлення авторських презентацій на тему «Я студент». Розробити тематичне представлення своєї підгрупи з використанням медійних засобів. У презентації зазначити про своє рідне місто, навчальний заклад, мотивацію вибору даної професії, перші студентські кроки.

Тема 5: Професійні стандарти в медіа та маніпулювання при їх порушенні. Роль медіа в суспільстві. Історія виникнення стандартів. Поняття етичного кодексу та його роль. Функція професійних стандартів журналістики. Перелік та визначення базових професійних стандартів журналістики. Маніпулювання аудиторіями через порушення стандартів. Приклади порушення стандартів.

Тема 6: Приклади порушення медіастандартів. Використання маніпулятивних технологій у ЗМІ. Знайти приклади маніпулювання аудиторіями через порушення стандартів в засобах масової комунікації (результати подати у вигляді презентації).

Змістовий модуль 2. Вплив медіа на особистість

Тема 7: Види медіа. Історія медіа. Основні види медіа: телебачення (визначення поняття, регулювання галузі), кінематограф (кінематограф як вид мистецтва та форма соціальної комунікації, кіно як екранна культура, мова кіно, фільм і реальність), газети (структура сучасної газети, газетні жанри, стандарти подання інформації в газеті), журнали (види журналів, огляд сучасного ринку журналів, цінності ілюстрованих журналів), радіо (музика як

частина поп-культури, радіо як мас-медіа), інтернет (Веб 2.0, Вікі, соціальні мережі). Історія створення засобів масової комунікації.

Тема 8: Вплив медіа на розвиток особистості. Проблема медіа соціалізації. Особливості медійного впливу на дітей різного віку. Позитивний медійний вплив. Медіа як ресурс особистості. Вплив медіа на інтелектуальний розвиток. Вплив медіа на емоційний і вольовий розвиток. Проблема медіа залежності. Вплив на стосунки. Парасоціальне спілкування. Проблема медіанасильства та зростання агресії. Правила користування медіа. Медіа-освіта та її вплив на розвиток дитини.

Тема 9: Аналіз медітекстів різних видів медіа. Критичне сприйняття. Ідеологічний аналіз. Аналіз репрезентації. Декодування медіа текстів. Аналіз стереотипів. Сюжетний (наративний) аналіз. Жанровий аналіз. Іконографічний аналіз. Семіотичний аналіз. Контекстуальний аналіз. Комерціалізація. Аналіз медіа в контексті ринку.

Тема 10: Психологічний захист від непотрібної інформації. ЗМІ , як маніпулятивні засоби у виборі способів впливу на споживача. Розуміння механізмів маніпулятивного впливу, використовуваного ЗМІ й рекламою, саме по собі сильний профілактичний засіб. Розвиток у людини навичок критичного мислення дає змогу убезпечити її перебування у просторі мас-медіа.

Тема 11: Вплив медіа на ціннісно-смислову сферу молоді. Теоретичний аналіз медіачинників формування ціннісно-смислової сфери студентської молоді. Визначити роль медіаосвіти у формуванні ціннісно-смислової сфери особистості студентів.

Тема 12: Аналіз телешоу: трансформація форматів і цінностей. На прикладах трансформації форматів іноземних телешоу продемонструвати етнічну, національну та ментальну позицію українського телебачення відносно західних зразків.

Тема 13: Медіапсихологічні технології формування ціннісно-смислової сфери молоді. Здійснення систематичного і цілеспрямованого впливу на духовний розвиток студентської молоді в ході аудиторної і позааудиторної роботи, її духовних цінностей, сенсожиттєвих орієнтацій, здатності до психологічної близькості з іншими людьми, прагнення допомогти іншим, досягнення високого рівня переваги духовних потреб над матеріальними, духовного задоволення.

Тема 14: Медіатехнології, як засіб патріотичного виховання дітей та молоді. Застосування медіаосвітніх технологій і медіапсихології у навчально-виховному процесі навчальних закладів різного ступеня акредитації для формування патріотизму дітей та молоді.

Тема 15: Реклама як інструмент маніпуляції. Використання мотивів підсвідомого впливу. Маніпуляція підсвідомістю. Закони на яких ґрунтується основний сенс маніпуляції. Емоційні мотиви рекламного впливу на особистість реципієнта. Співвідношення емоційних і раціональних мотивів, що впливають на підсвідомість. Які треба зробити висновки, щоб сформувати своє адекватне ставлення до рекламних меседжів.

3. Рекомендована література

Базова

1. Медіаосвіта та медіа грамотність: підручник / Ред.-упор. В.Ф. Іванов, О.В. Волошенюк; За науковою редакцією В.В.Різуна. – К.: Центр Вільної Преси, 2012. – 352 с.
2. Медіакультура та медіаосвіта учнів ЗОШ: візуальна медіа культура / Наталія Череповська. – К.: Шк. Світ, 2010. – 128с.
3. Практична медіаосвіта: авторські уроки. Збірка / Ред.-упор. В.Ф. Іванов, О.В. Волошенюк; За науковою редакцією В.В.Різуна та В.В Літостанського. – К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2013. – 447 с.

Допоміжна

1. Журналістика та медіа: Довідник / Зігфрід Вайшберг, Ганс Й. Кляйнштонберг, Бернард Пьорксен / Перекл. з нім. П.Демешко та К.Макєєв; за загал. ред. В.Ф. Іванова, О.В. Волошенюк. – К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2011. – 529 с.
2. Шейбе С., Рогоу Ф. Медіаграмотність: Підручник для вчителя / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу / Перекл. з англ. С. Дьома; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. — К. : Центр вільної преси, Академія української преси, 2014. — 319 с.

Інтернет-ресурси

1. www.medialiteracy.org.ua
2. mediaosvita.org.ua
3. osvita.mediasapiens.ua
4. www.aup.com.ua
5. www.mediakrytyka.info

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Діагностика знань студентів здійснюється з допомогою усних та письмових опитувань на практичних заняттях, тестувань, письмових контрольних робіт, усних залікових завдань.